գալու Պոլիս և բարեկամական սերտ յարաբերութիւններ մշակել ինչպէս նաև ծրագիր մըն ալ Պոլիս հաստատել Յոյն Սերպ Գարատաղ և Ռումանական համերաշխութիւն մը ստեղծելու համար։

Շատ սիրուն, շատ բարի, բայց ինչպէս հաւատանք ո՛վ Մեծդ Վէնիզէլոս քու անբասիր ! բարեկամական տենչանքներուդ, ինչպէս կ'ըլլէինք ձեր ցոյց տուած այդ խոշո՛ր ու մեծ սէրերուն։ Աղէկ, բայց եթէ դուն ըլլաս կը հաւատա՞ս. Բովէն նոյն իսկ չես անցնիր. մենք գիտենք։ Ձեր այցելութիւնը մեզ մտատանջութեան կը մատնէ օրըստօրէ։ Կը խնդրենք մի՛ գաք. կերևայ անցեալ ձեր բիւզանդական փառքերը վերապրիլ կ'ուզէք պահ մը և եթէ այդպէս. միայն ձեր երազներուն մէջ կրնաք այդ վերապրումը ունենալ։ Այսչափ տարիներէ ի վեր թշնամի էիք մեզ և տակաւին նո՛ր մտաբերեցիք բարեկամանալ մեզ հետ, աւաղ որ շատ ուշ է։ Եւ եթէ ճիշդ ժամանակն ալ է, մենք դարձեալ կրնանք բարեկամանալ իրարու հետ. Էտիրըն իր բարիքներէն մաս մալ մեզի չընորհած է, եթէ լուր չունիք. Պոլսոյ մէջ ալ կը գտնուին հեռագրատուներ։ Ինչ է արդեօք անուրջի կը հանէք դուք ձեր մէջը, մեր քաղաքները։ Չէ մի աճապարէք Պ. Վէնիզէլոս, տակաւին շատ ժամանակ ունինք. այսինքն մինչև որ արևը խաւարի վերջնականապէս ըսել կ'ուզենք. աշխարհի վախճանը տակաւին չէ մերձեցած։ Պ. Վէնիզէլոս. Պոլիս պիտի գայ եղեր, ինչո՞ւ. այդ հարցման պատասխանը տասնը հինգ տարեկանէն վար գտնուող փոքրիկ տղայ մ'իսկ կրնայ տալ։ Բացորոշ է, Պ. Վէնիզէլոս իր բանդագուշած երազները կ'ուզէ իրականացնել, կ'ուզէ բարձրանալ, կ'ուզէ իր փառասիրական կրքերուն յագուրդ տալ, և ան կ'ուզէ ու չի դադրիր ուզելէ, և ինչպէս չուզէ, գիտէ որ. չիլացող մանչին կաթ չեն տար։

Յաջողութիւն կը մաղթենք իրեն, և կը պատրաստուինք չքեղ հացկերոյթներ սարքել իր անուան ալ. թերևս սխալած ըլլանք կ'աւելցնէ «Անատոլու» և կը վերջացնէ իր խօսքը, կոչ ընելով ամէն Օսմանցիի որ զիմաւորութեան ներկայ գտնուի այդ օրը որ զիթօ պոռանք միաբերան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁ

Համազգային Մեծ Յոբելեանի Տօները Իզմիրի մէջ կատարուեցան Շաբաթ և Կիրակի օրը։ Ընդհանուր առմամբ կարելի էր ըսել թէ միջակէն ալ վար յաջողութեամբ մըն էր որ Իզմիրցին տօնեց Հայ Գիրերու Գիւտին և Տպագրութեան 1500 և 400 ամեակներու կրկնակ Յոբելեանը, և ասոր պատճառը աճապարանքով և հեւ ի հեւ եղած պատրաստութիւններն էին։ Արդէն Պատրիարքարանէն եկած հրահանգներն ալ ուշացած ըլլալով նիւթապէս ժամանակ չեղաւ ասկէ աւելին կարգադրելու։

Այս առթիւ Հայնոցի Հայկական զազան Ակումբները քիչ մը աւելի ոգևորուած էին կարծես, թէև անոնց մէջն ալ աչքառու բաներ մը չեղան, բացի քանի մը խօսուած ճառերէ, արտասանութիւններէ և երգերէ ու նուագածութիւններէ։ Դեռ չգիտցուիր թէ այս ակումբները ֆօնտին համար ինչ նիւթական ձեռնարկներ ըրի՞ն։

Կիրակի առաւօտ մանաւանդ Ս. Ստեփաննոսի տաճարին մէջ մեծ ոգևորութիւն կը տիրէր. յոգնախուռն երկսեռ բազմութիւն մը Հայ Ժողովուրդի բոլոր դասակարգերէն, շատ կանուխէն տեղ գրաւած էր ընդարձակ տաճարի դասերէն սկսած մինչև դուռը և վերնատունները. Ներկայ էին երեսփոխանական, Քաղաքական Ժողով., Ուսում. Տնտեսական խորհուրդներու և բոլոր Ազգային մարմիններու ներկայացուցիչներ, ինչպէս նաև Հայ Ազգային և մասնաւոր վարժարաններու պաշտօնէութիւններ իրենց աշակերտներով և դարձեալ քանի մը հետաքրքիր օտարականներ։ Օրուան պատարագիչն էր Տ. Յակոբ Աշոտ Սրբազան, իսկ դասին մէջ իր մասնաւոր տեղը գրաւած էր Տէր Տրդատ Պալեան Սրբազան, որ այս առթիւ մասնաւորաբար հրաւիրուած էր Մաղնիսայէն։ Պատարագը կատարուեցաւ տօնական օրերու վայել հանդիսաւորութեամբ և խիստ վայելուչ եկեղեցական զարդարանքներով։ Պատարագի ամբողջ արարողութիւնները բազմաձայն և ներդաշնակ էին։ Տ. Աշոտ Սրբազան գեղեցիկ բնաբանով մը օրուան վեհութիւնը պանծացուց և նոյնչափ գեղեցիկ քարոզով մը ի վեր հանեց Գրերու Գիւտին ունեցած Եկեղեցական և Ազգային կրկնակ նշանակութիւնները, օրհնելով փառապանծ Հայ Սուրբերու յիշատակը որ Հայոց գիր ու գրականութիւն տալով կեանք տուին Ազգին։ Յաւարտ պատարագի մեծավայելուչ հոգեհանգստեան արարողութիւններ կատարուեցան և ճիշդ կէսօրուան ժամը 12ին էր որ աւարտեցաւ Ս. Պատարագը։

Կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին էր որ կը բացուէր Ս. Մեսրոպեան վարժարանի բակին մէջ Յոբելեանական հանդէսներու քաղաքական բաժինը։ Վարժարանին բակը այս առթիւ զարդարուած էր, որչափ որ կը ներէին արդարև հանդէսի պատրաստութեան համար տրուած կարճ ժամանակը և միջոցները, դրօշակներով, գորգերով, կանանչներով, վերտառութիւններով և Ս. Սահակ ու Ս. Մեսրոպի իւղաներկ պատկերներով։ Ներկայ էին երկու Հայ Սրբազան եպիսկոպոսները՝ շրջապատուած քահանայից դասէն, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին նոյնպէս Յունաց համակրելի մետրապոլիտ Տ. Խրիսոստոմոս Սրբազան իր հետևորդներով, մեր Հայ-Կաթոլիկ և Բողոքական եղբայրներուն ներկայացուցիչները, Ազգային Մարմնոց ներկայացուցիչները և ժողովրդական ամէն դասակարգերէ և խաւերէ հազարաւոր բազմութիւն, այնպէս որ կարելի էր ըսել թէ ասեղ ձգելու տեղ չկար։

Երկսեռ աշակերտաց «Հայր մեր» բազմաձայնովը բացուեցաւ հանդէսը որուն անմիջապէս յաջորդեց Տիար Ասպետ Գ. Պուլլիի բացման խօսքը. Տիար Պուլլի իր մասնայատուկ պերճախօսութեամբ ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ մեծ ոգևորութիւն և ցնցում յառաջ բերաւ։ Ապա խօսք առաւ Գեր. Տրդատ Սրբազան և շատ հետաքրքիր ու իրեն յատուկ պարզ և դիւրահասկնալի ոճով մը Գրերու Գիւտին Սրբազան հեղինակներուն կեանքը դրուատեց և մանրամասն խօսեցաւ առաջին հայ տպագրիչ «Մեղաւոր» Յակոբի մասին՝ խօսելով կատարեալ և ձեռնհաս հմտութեամբ մը։ Տ. Սարգիս Պալապանեան գրաբար լեզուաւ քերթուած մը ձօնեց օրուան անմահներուն յիշատակին։ Բրօֆ. Կիւլպէնկեան Կրօնքը և Բանաստեղծութիւնը պանծացուց. Տիար Թովմաս Պօյաճեան թէև կարճ բայց խիստ ազդու ու տիրական ճառով մը ժողովուրդին ուշադրութիւնը մագնիսացուց։ Տեար Ս. Ամատեան հմուտ ու խորաթափանց ակնարկով մը Հայ Լեզուին փառքը պերճաբանեց և դեռ ուրիշներ յայտագրին համաձայն կամ անկէ դուրս ըլլալու պայմանաւ. օրուան տօնին հերոսները պանծացուցին, Հայ լեզուն դրուատեցին, արտասանութիւններ ըրին ու երգեր երգուեցան, որոնց մէջ պարբերաբար Քնարի ֆանֆառը կտորներ կը հնչեցնէր։

Յայտագրի Առաջին և Երկրորդ միջնարարին խօսք առաւ Յունաց Գեր. Մետրապոլիտ Սրբազանը և շատ ջերմական ու դրուատալից խօսքեր ուղղեց Հայոց Ազգին անցեալին ու ներկային, անոր հին ու ներկայ քաղաքակրթութեան մէջ ունեցած դերը պարզեց և վերջացուց ըսելով որ՝ Հայուն նման ազգ մը չի կրնար կորստեան դատապարտուիլ, ան կապրի և պիտի ապրի յաւիտեան. Մետրապոլիտ Սրբազանին այս իմաստուն խօսքերը գեղեցիկ ու տիրական լեզուով մը Հայացուց Տիար Ասպետ Պուլլի և զոր ընդունեց ժողովուրդը դղրդագին կեցցէներով և զիթօներով։

Ու այսպէս հանդէսը փակուեցաւ ուշ ատեն և ժողովուրդը ցրուեցաւ Ս. Սահակի և Ս. Մեսրոպի տօնէն անմահ յիշատակներ տանելով իր հետ։